

Temeljem članka 17. stavak 1. podstavak 1. Zakona o sustavu civilne zaštite ("Narodne novine" broj 82/15.), članka 14. i članka 30. točka 2. Statuta Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/95., 2/97., 3/99., 3/01., 8/01., 9/03., 13/05., 2/06., 5/09., 16/09. i 2/13.), Skupština Osječko-baranjske županije donijela je na 19. sjednici 1. ožujka 2016. godine

S M J E R N I C E

za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite na području Osječko-baranjske županije za razdoblje od 2016. do 2019. godine

1. Uvod

Sukladno članku 17. stavak 1. Zakona o sustavu civilne zaštite ("Narodne novine" broj 82/15.) obveza je predstavničkog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave da, na prijedlog izvršnog tijela, razmotri i usvoji godišnju analizu stanja i godišnji plan razvoja sustava civilne zaštite s financijskim učincima za trogodišnje razdoblje te smjernice za organizaciju i razvoj sustava koje se razmatraju i usvajaju svake četiri godine.

Sukladno razmjerima opasnosti, prijetnji i posljedicama velikih nesreća i katastrofa, utvrđenih Procjenom ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša za područje Osječko-baranjske županije, a s ciljem zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara te okoliša kao i ravnomjernog razvoja svih nositelja sustava civilne zaštite (stožera civilne zaštite, vatrogasnih postrojbi i zapovjedništava, udruga građana od značaja za sustav civilne zaštite, službi i pravnih osoba koje se zaštitom i spašavanjem bave u okviru redovne djelatnosti) donose se Smjernice za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite na području Osječko-baranjske županije za razdoblje od 2016. do 2019. godine (u daljnjem tekstu: Smjernice).

Pravodobno i učinkovito djelovanje operativnih snaga civilne zaštite uz pravilno provedeno rukovođenje, upravljanje i zapovijedanje u katastrofama i velikim nesrećama može spasiti mnoge živote, spriječiti ili ublažiti socijalno-ekonomske, infrastrukturne i sigurnosne poremećaje te spriječiti lanac naknadnih nesreća koje mogu uzrokovati i veće štetne posljedice od utjecaja ugroze koja je već nastupila.

Smjernicama su obuhvaćeni svi ciljevi koji zbog niza objektivnih okolnosti (složenost i opseg pojedinih poslova, nedostatan financijski kapacitet, kako jedinica lokalne samouprave, tako i Županije, nedostatak kadrova unutar stručnih službi koje se bave poslovima civilne zaštite na lokalnoj i regionalnoj razini, izostanak pravovremene dostave podataka od strane nadležnih institucija) nisu ostvareni prethodnih godina.

Pored navedenoga, Smjernicama se definiraju i usklađuju ljudski i materijalno-tehnički kapaciteti kojima raspolaže Osječko-baranjska županija u slučaju ugroze bilo kojeg tipa te se na višu razinu podiže jedinstvenost i koordiniranost sustava civilne zaštite.

2. Stožer i postrojbe civilne zaštite Osječko-baranjske županije

Do donošenja ovih Smjernica čelnik Državne uprave nije donio Pravilnik o sastavu stožera, načinu rada te uvjetima za imenovanje načelnika, zamjenika načelnika i članova stožera civilne zaštite te u skladu s tim nije osnovan Stožer civilne zaštite Osječko-baranjske županije. Do donošenja provedbenih propisa o osnivanju Stožera civilne zaštite Osječko-baranjske županije mjerodavni su Stožer zaštite i spašavanja Osječko-baranjske županije i Zapovjedništvo civilne zaštite Osječko-baranjske županije.

Stožer je stručno, operativno i koordinativno tijelo za provođenje mjera i aktivnosti civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama. Stožer obavlja poslove prikupljanja informacija, ranog upozoravanja o mogućnosti nastanka velike nesreće i katastrofe, razvija plan djelovanja sustava civilne zaštite na području Osječko-baranjske županije, upravlja reagiranjem sustava civilne zaštite, obavlja poslove informiranja javnosti te predlaže donošenje odluke o prestanku provođenja mjera i aktivnosti u sustavu civilne zaštite.

U proteklom razdoblju Stožer je u više navrata potvrdio opravdanost svoga postojanja i iskazao sposobnost učinkovitog operativnog djelovanja u svim kriznim situacijama. Upravo iz toga razloga, Stožer će i u narednom razdoblju u slučaju pojave bilo kakvog izvanrednog događaja koji prijete nastankom velike nesreće ili katastrofe, poduzeti sve potrebne mjere, kako bi se zaštitili životi, zdravlje i imovina stanovnika Osječko-baranjske županije.

Do donošenja procjene rizika i uredbe Vlade Republike Hrvatske o sastavu i strukturi postrojbi civilne zaštite te pravilnika čelnika Državne uprave o materijalnom i osobnom ustroju pripadnika civilne zaštite, postrojbe civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije djeluju sukladno Odluci Skupštine Osječko-baranjske županije o njihovom osnivanju iz 2011. godine. Po donošenju navedenih provedbenih propisa Osječko-baranjska županija će postupiti u skladu s istima.

U narednom razdoblju potrebno je nastaviti proces edukacije, uvježbavanja i materijalno-tehničkog opremanja specijalističkih postrojbi civilne zaštite Osječko-baranjske županije. Trenutno su sve postrojbe opremljene osnovnom osobnom opremom te je nabavljen i manji dio skupne specijalističke opreme za pojedine specijalističke timove. S obzirom da se sve intenzivniji proces depopulacije odnosno iseljavanja mladog, radno aktivnog stanovništva odrazio i na popunjenost postrojbi, jedan od prioriteta u nadolazećem razdoblju bit će osiguranje pune popunjenosti postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije.

Da bi sustav civilne zaštite na području Županije bio spreman odgovoriti svim potencijalnim prijetnjama i izazovima, potrebno je razdoblju od 2016. do 2019. godine provesti sljedeće mjere i aktivnosti:

1. Nastaviti izgradnju integriranog sustava radio veza u kriznim situacijama, za potrebe operativnih snaga sustava civilne zaštite na području Osječko-baranjske županije;
2. Izgraditi polivalentni operativni centar za potrebe operativnih snaga civilne zaštite Osječko-baranjske županije s pripadajućim vježbalištima za osposobljavanje i usavršavanje pripadnika operativnih snaga;
3. Provoditi sustavnu edukaciju članova Stožera civilne zaštite Osječko-baranjske županije, vatrogasnog zapovjedništva te pripadnika postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene (s naglaskom na edukaciji o sustavu radio veza, radiokomunikacijama te rukovanju radio uređajima);
4. Nastaviti proces materijalno-tehničkog opremanja postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije;
5. Izvršavati smotru postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije i provoditi njihovo sustavno uvježbavanje;
6. Provoditi pokazne vježbe kako bi se provjerila spremnost sustava za odgovor na sve potencijalne ugroze te uklonili uočeni nedostaci;
7. Nastaviti kvalitetnu suradnju s mađarskom županijom Baranja putem Mješovite radne skupine za prekograničnu suradnju u području zaštite i spašavanja, kako bi se postiglo sinkronizirano djelovanje susjednih regija u slučaju nastanka nesreća, velikih nesreća ili katastrofa;
8. Aplikirati u programima za prekograničnu suradnju Europske unije i osigurati sredstva za daljnju izgradnju sustava civilne zaštite;
9. Unaprijediti međunarodnu, međuzupanijsku i međuregionalnu suradnju na unaprjeđenju sustava civilne zaštite;

10. U suradnji s gradovima s područja Osječko-baranjske županije osnovati skladište u kojemu će se na adekvatan način skladištiti oprema specijalističkih postrojbi civilne zaštite Osječko-baranjske županije, kao i oprema ostalih sastavnica sustava civilne zaštite;
11. Unaprjeđivati koordinaciju Stožera civilne zaštite Osječko-baranjske županije i stožera civilne zaštite jedinica lokalne samouprave u provedbi svih aktivnosti značajnih za izgradnju sustava civilne zaštite;
12. Intenzivirati suradnju sa svim relevantnim institucijama na državnoj razini.

3. Operativne snage vatrogastva

Vatrogasna zajednica Osječko-baranjske županije (u daljnjem tekstu: Vatrogasna zajednica) krovna je vatrogasna organizacija koja objedinjuje vatrogasnu djelatnost na području Osječko-baranjske županije.

Vatrogasnu zajednicu čine 142 dobrovoljna vatrogasna društva te tri javne profesionalne vatrogasne postrojbe udružene u 16 vatrogasnih zajednica gradova, općina i područja. Najopremljeniji i najosposobljeniji dio vatrogasnog sustava su javne vatrogasne postrojbe koje mogu odgovoriti u svim slučajevima potencijalne ugroze. Da bi iste održale najvišu razinu operativne spremnosti, nužno je nastaviti sustavno ulaganje u edukaciju i opremanje navedenih postrojbi. U okviru financijskih mogućnosti potrebno je razvijati djelatnosti dobrovoljnih vatrogasnih društava kao najbrojnijih i najrasprostranjenijih vatrogasnih postrojbi na području Županije.

Pored svoje primarne funkcije, dobrovoljna vatrogasna društva ostvaruju i čitav niz drugih funkcija značajnih za skladno funkcioniranje šire društvene zajednice i često su glavni nositelji društvenog života u manjim sredinama te je stoga daljnji razvoj navedenih društava još značajniji.

Kako bi se materijalno-tehnička opremljenost i stručna osposobljenost pripadnika vatrogasnih postrojbi podigla na višu razinu potrebno je (kroz suradnju Osječko-baranjske županije, Vatrogasne zajednice i vatrogasnih postrojbi) u promatranom razdoblju provesti sljedeće aktivnosti:

1. Provoditi preventivne mjere zaštite od požara (osobito tijekom ljetnih mjeseci, u sezoni žetvenih radova, kao i u drugim razdobljima u godini u kojima postoji povećana opasnost od nastanka požara);
2. Educirati lokalno stanovništvo o opasnostima i negativnim učincima požara;
3. Nastaviti opremanje vatrogasnih postrojbi najsuvremenijim materijalno-tehničkim sredstvima;
4. Provoditi stalna stručna osposobljavanja pripadnika vatrogasnih postrojbi organizacijom seminara, tečajeva i pokaznih vježbi;
5. Kontinuirano provoditi stručnu suradnju vatrogasnih zajednica gradova i općina, dobrovoljnih vatrogasnih društava i javnih vatrogasnih postrojbi na području Županije u cilju ostvarivanja zajedničkih zadaća i unaprjeđenja operativne sposobnosti svih vatrogasnih postrojbi;
6. Intenzivirati suradnju vatrogasnih postrojbi na području Osječko-baranjske županije i drugih gospodarskih subjekata, ustanova i udruga koji se poslovima civilne zaštite bave u okviru svoje redovne djelatnosti kako bi se osiguralo njihovo koordinirano djelovanje u slučaju nastanka nesreće, velike nesreće ili katastrofe;
7. Za svaku godinu donijeti Provedbeni plan unaprjeđenja zaštite od požara za područje Osječko-baranjske županije te izraditi pripadajuća izvješća;
8. Za svaku godinu izraditi Program rada i Financijski plan Vatrogasne zajednice Osječko-baranjske županije.

4. Operativne snage Hrvatske gorske službe spašavanja

Temeljem Zakona o sustavu civilne zaštite, operativne snage Hrvatske gorske službe spašavanja su temeljna operativna snaga sustava civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama i kao takve izvršavaju obveze u sustavu civilne zaštite.

Hrvatska gorska služba spašavanja je udruga od javnog značaja čiji su osnovni ciljevi sprječavanje nesreća, spašavanje i pružanje prve medicinske pomoći na nepristupačnim područjima i u izvanrednim okolnostima kod kojih pri spašavanju i pružanju pomoći treba primijeniti posebno stručno znanje i upotrijebiti tehničku opremu za spašavanje u svrhu očuvanja ljudskog života, zdravlja i imovine.

Osječko-baranjska županija je zaključila Sporazum o suradnji s Hrvatskom gorskom službom spašavanja, stanicom Osijek te će i u nadolazećem razdoblju nastaviti sufinancirati redovite djelatnosti Hrvatske gorske službe spašavanja, stanice Osijek u okvirima određenim navedenim Sporazumom.

5. Operativne snage Hrvatskog Crvenog križa

Prema Zakonu o Hrvatskom Crvenom križu osnovni ciljevi Hrvatskoga Crvenog križa su ublažavanje ljudskih patnji, a osobito onih izazvanih velikim prirodnim, ekološkim i drugim nesrećama, s posljedicama masovnih stradanja i epidemijama.

Kontinuiranim usavršavanjem svojih ljudskih i materijalno-tehničkih kapaciteta Hrvatski Crveni križ nastoji se što kvalitetnije pripremiti, kako bi u suradnji s drugim subjektima zaduženim za djelovanje u kriznim situacijama, brzo i učinkovito odgovorio na sve izazove s kojima bude suočen.

U skladu s navedenim Osječko-baranjska županija će nastaviti sufinancirati rad Društva Crvenog križa Osječko-baranjske županije sukladno važećim propisima.

6. Službe i pravne osobe koje se zaštitom i spašavanjem bave u okviru svoje redovne djelatnosti

Službe i pravne osobe koje se nekim oblikom poslova civilne zaštite bave u okviru svoje redovne djelatnosti jedan su od nositelja sustava civilne zaštite. U najširem smislu riječi ovdje možemo uključiti sve gospodarske subjekte koji svojim ljudskim, materijalno-tehničkim ili smještajnim kapacitetima mogu pomoći učinkovitoj provedbi aktivnosti civilne zaštite (prijevoznice, građevinske, ugostiteljsko-turističke i druge pravne subjekte).

U ožujku 2014. godine na snagu je stupio Pravilnik o metodologiji za izradu procjena ugroženosti i planova zaštite i spašavanja ("Narodne novine" broj 30/14. i 67/14.; u daljnjem tekstu: Pravilnik) kojim je određeno da jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave svojim odlukama određuju isključivo pravne osobe iz područja vlastite nadležnosti, kako bi se izbjegao sukob operativne nadležnosti između različitih razina sustava civilne zaštite (lokalne, područne i državne).

Sukladno tome župan Osječko-baranjske županije donio je u rujnu 2015. godine Rješenje o određivanju operativnih snaga i pravnih osoba od interesa za zaštitu i spašavanje u Osječko-baranjskoj županiji.

Navedenim Rješenjem određene su operativne snage i pravne osobe od interesa za sustav civilne zaštite kojima će župan, u slučaju neposredne prijetnje od nastanka velike nesreće ili katastrofe, dati određene zadaće. U narednom razdoblju potrebno je zaključiti ugovore o suradnji s onim pravnim osobama koje (zbog odredbi Pravilnika) nisu obuhvaćene Rješenjem, a bez čijeg je sudjelovanja praktično nemoguće provesti određene aktivnosti civilne zaštite (primjerice gradske tvrtke).

Imajući u vidu sve navedeno, Županija će i u narednom četverogodišnjem razdoblju nastaviti i proširivati suradnju sa službama i pravnim osobama koje se poslovima civilne zaštite bave u okviru svoje redovne djelatnosti, kako bi se osiguralo njihovo koordinirano djelovanje u eventualnim izvanrednim situacijama.

7. Udruge građana od interesa za zaštitu i spašavanje

Člankom 20. stavkom 1. Zakona o sustavu civilne zaštite ("Narodne novine" broj 82/15.) određeno je da su udruge građana operativna snaga koja provodi mjere i aktivnosti u sustavu civilne zaštite. Udruge kao takve daju izniman doprinos učinkovitom funkcioniranju sustava civilne zaštite.

U mnogim izvanrednim situacijama, s kojima je posljednjih godina bila suočena Osječko-baranjska županija, upravo su specifična znanja i vještine kojima raspolažu članovi udruga, bile od presudnog značaja za pravodobnu i učinkovitu provedbu pojedinih aktivnosti i mjera sprječavanja ili ublažavanja štetnih posljedica uzrokovanih nesrećama, velikim nesrećama ili katastrofama.

Osječko-baranjska županija je u proteklom razdoblju učinila brojne korake kako bi jasnije definirala značaj i funkciju udruga građana u daljnjoj izgradnji sustava civilne zaštite na našem području. U skladu s navedenim Županija je zaključila ugovore o suradnji s Društvom za podvodne aktivnosti "Mursa" i Radio klubom "Osijek". Temeljem navedenih ugovora definirani su oblici suradnje u provedbi aktivnosti od zajedničkog interesa. Pored toga Osječko-baranjska županija izradila je registar udruga od interesa za sustav civilne zaštite koji se kontinuirano ažurira i tijekom godine nadopunjuje novim podacima.

Temeljem navedenih ugovora, Osječko-baranjska županija će u Smjernicama promatranom razdoblju:

1. Nastaviti izgradnju integriranog sustava veza za potrebe operativnih snaga sustava civilne zaštite na području Županije respektirajući pritom činjenicu da je učinkovit sustav veza izuzetno značajan za brzu i kvalitetnu provedbu mjera zaštite i spašavanja na terenu;
2. Nastaviti edukaciju postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene Osječko-baranjske županije za korištenje sredstava veze;
3. Provoditi terenske vježbe kako bi se kontinuirano provjeravala funkcionalnost sustava veze operativnih snaga civilne zaštite i otklonili eventualni nedostaci;
4. Nastaviti i intenzivirati proces opremanja i edukacije tima za spašavanje iz vode županijskih postrojbi civilne zaštite specijalističke namjene;
5. Razvijati i unaprjeđivati sustav uzbunjivanja u slučaju nesreća ili katastrofa.

8. Edukacija stanovništva na području civilne zaštite

Katastrofe, kao specifična krizna stanja, javljaju se kada nesreće ili krize uzrokovane prirodnim silama ili ljudskim faktorom, djeluju na stanovništvo u tolikoj mjeri da ono nije u mogućnosti kontrolirati tijek događaja i uspješno se nositi s nanesenim gubicima i štetama.

Učestalost velikih nesreća i katastrofa te njihove posljedice uvelike se mogu smanjiti i ublažiti ako se posveti veća pozornost predviđanjima, promatranjima, planiranju načina djelovanja te općoj pripravnosti za adekvatan odgovor na prijeteću ugrozu.

U skladu s navedenim u slijedećem razdoblju je potrebno:

1. Provoditi sustavno informiranje građana putem sredstava javnog informiranja;
2. Nastaviti edukaciju stanovništva, posebno djece vrtičke i školske dobi kao i studenata;
3. Jačati svijest šire društvene zajednice o važnosti sprječavanja nastanka i posljedica nesreća i katastrofa;
4. Obilježavati datume od značaja za civilnu zaštitu;
5. Održavati prezentacije rada i materijalno-tehničkih sredstava operativnih snaga.

9. Skloništa

Kako bi se osigurala stalna ispravnost i funkcionalnost skloništa odnosno očuvala njihova temeljna zaštitna funkcija u narednom razdoblju je potrebno:

1. U proračunima jedinica lokalne samouprave osigurati sredstva za redovito održavanje skloništa osnovne zaštite u njihovu vlasništvu;
2. Potaknuti rješavanje imovinsko-pravnih odnosa u skloništimu u kojima nije provedeno etažiranje kako bi se omogućilo svrhovito korištenje navedenih objekata;
3. Održavanje skloništa (koje obuhvaća poslove tekućeg održavanja, servisnog održavanja i radove investicijskog održavanja) provoditi sukladno pravilima struke.

10. Objava

Ove Smjernice bit će objavljene u "Županijskom glasniku".

Klasa: 810-01/16-01/3

Urbroj: 2158/1-01-01-16-4

Osijek, 1. ožujka 2016.

Predsjednik

Antun Kapraljević, v.r.